

la tribuna

El borinot

Qui se'n recorda ara del '2020', del nou impuls que ens prometia monts i meravelles

CLAUDE BENET

Des de ja fa anys, amb companys de la PIME i altres empresaris o simplement ciutadans d'Andorra, assalariats o jubilats, tots ciutadans de peu, hem compartit un neguit per una moment econòmic que d'una banda s'esgota i d'altra banda desvetlla els estigmes de la mala gestió de molts polítics, més particularment dels nostres. El món canvia, Andorra pateix.

No sé si és deure meu, però sí crec exercici intel·lectual plasmar sobre paper certes preocupacions que m'habiten. Tanmateix tinc el costum de guardar els escrits que esporàdicament vaig publicant en un o altre mitjà de comunicació, mai amb pretensió d'un quelcom reconeixement literari pòstum, sinó d'una retrobada amb mi mateix.

A l'atzar de lectures, que no guardo en ordre cronològic, m'estranyo d'una certa clarividència que des de fa alguns anys ençà, sense cap formació d'economista el ciutadà de peu que sóc, ha mostrat. En una d'aquestes manifestacions (1), expressava una marcada preocupació per la despesa inconsiderada dels nostres governants.

HAN EMPRAT GAIREBÉ TOTS
ELS VOCABLES PER
DISSIMULAR ALLÒ QUE NO
GOSAVEN AFRONTAR

Així doncs, en destaco algunes frases que més que mai guarden vigència: "Com tan poques persones pagarem tants milions d'euros?" "L'especulació d'alguns ha ofegat l'esperança de molts" (4).

En una altra ocasió que havíem titulat *el mal viure*, apuntàvem com "el petit empresari, el petit botiguer, l'assalariat veuen com cada vegada inverteixen més hores, més suor, més incertesa, més angoixa per guanyar menys diners. Tant fa si els andorrans d'avui seran els expatriats de demà" (2). Potser, ara, afegiria que tot treball mereix recompensa, fet que malauradament, no sempre es produeix.

L'any 2005 escrivíem: "ja ens ho volem creure que l'economia andorrana creix, tot i que també sabem que un 10% de la població andorrana està sota el límit de la pobresa..." "Creixem un 4% però les perspectives són angoixants..." "No tothom pagarà segons les seves capacitats. Parlo d'economia insostenible..." "Som únicament una societat regida pels valors de la borsa, de l'especulació?" "Si no anem amb molt de compte, quan alguns molt abusivament hagin acabat d'arregar tot l'or, no ens quedarà ni la gallina, ni els ous, ni tampoc terra per plegar trumfes" (3).

Els indicis d'una economia mal engiponada feia temps que afloraven quan dèiem que "alguns només viviu per als valors de la borsa, de l'Ibex 35, del CAC 40, el Dow Jones de Wall Street i l'oferta i la demanda dominen les vostres vides i de retruc la dels que defensem altres valors de la vida" (4).

Aquestes referències a anteriors articles no són més que algunes mostres d'allò que ja aleshores era fàcilment detectable. Seria ara de poc gust cedir en la temptació d'un triomfalisme fàcil.

Sé que no tinc formació d'economista, tampoc dots de bruixot. Crec que com alguns companys de la PIME, ecologistes o simplement ciutadans, preocupats i implicats, he actuat com un borinot

que, sense buscar-ho, indisposa una certa societat benestant i ben pensant, aquella a qui tot li va, o anava, bé i que està convençuda que sempre anirà bé malgrat que els auguris indiquin el contrari, aquella que encara creia en un creixement continu per arribar a un desdoblament del PIB andorrà l'any 2020. Qui se'n recorda ara del "2020", del "nou impuls" que ens prometia monts i meravelles. Els missatges falsament esperançadors van alimentar aquella eufòria que inexorablement perd força. Però els governants són tossuts i els costa, aquí i arreu, admetre que s'han equivocat. "Crisi? quina crisi?" A poc a poc, però, es va admetre que potser sí que "hi havia un cert alentiment", "una acceleració de la desaceleració", que "certs sectors econòmics andorrans registraven menys ingressos". Els nostres governants, i economistes, van gairebé emprar tot el ventall de vocables i fórmules per dissimular allò que no gosaven afrontar. Finalment, aculats davant de la crua realitat, han, tot i que amb tardança i recança, públicament admès que no anem "tan bé", per no dir "tan malament", insistint, encara, que això no és més que un cicle d'uns mesos, tirant curt, o d'un parell d'anys, tirant llarg. Dolços eufemismes emesos per persones a qui el nas se'ls allarga amb el pas del temps.

Doncs, com el borinot que no cessa el seu zumzeig, m'atreviria a dir que aquesta crisi ens afectarà durant anys, malauradament molts, però que encara que tot no depengui de nosaltres, alguna cosa podem i hem de fer, actuant sobre els mecanismes al nostre abast.

Primer de tot, sense esperar que es faci realitat el maleït dogma neoconservador que reiterativament ens amartellava amb "el mercat ho regula tot", hem d'abairar el preu de l'habitatge i sobretot del lloguer.

Hem d'abaratir el cost del diner i vetllar perquè els bancs actuïn com a banca d'empresa, prestant a persones i empreses serioses, minimitzant l'activitat purament especulativa que ha malferit Andorra, sense fer pagar el pecat de l'especulador al just treballador. El diner és l'oxigen de l'empresa, no és ara moment de tallar la sonda que alimenta una economia prou malmesa.

Cal ajudar la persona honesta que no presumeix de, en un tres i no res, enriquir-se amb una àgil operació borsària i una hàbil inversió immobiliària.

Cal transparència en el sistema financer, amb un control d'un organisme d'Estat seriós, sigui l'INAF o un altre, per dotar-lo d'una confiança que ha defallit en altres llocs i sembla haver, per quin miracle?, preservat la banca andorrana.

Cal saber escoltar la veu del poble, a través dels seus agents socials, siguin associacions empresarials, sindicals o humanitàries, i dependre menys d'un assessorament extern, costós i desconnectat de la realitat del país.

Cal saber apostar sobre una Andorra autèntica que posi en relleu els seus punts forts, natura i cultura.

Cal assumir la petitesa i difèrència, privilegiant la qualitat, de vida, de serveis, per sobre la quantitat.

Cal col·laborar, amb els nostres veïns, primer, per mancomunat serveis de comunicacions, prioritàriament connexions ferroviàries.

Cal transparència en la gestió pública, una justícia àgil, inde-

pendent i exemplar en els valors que defensa.

Qui pot trobar just que empresaris, petits gairebé tots, hagin de pagar impostos quan els quintuplicats sous dels alts càrrecs d'empreses privades o públiques, en són exempts? (5)

Ara fa cinc anys, amb un grup de companys, preocupats, com jo, per una gestió més que dubtosa i de la qual no era gens difícil entreveure que ens conduïa envers un camí cada cop més estret i abrupte, vam decidir crear l'Associació de la Petita i Mitjana Empresa.

Vam topar amb la por atàvica de certs empresaris, pressions i sobretot el menyspreu dels governants que no han escatimat esforços per contrarestar aquest potencial, veient un enemic on hi havia un aliat, girant l'esquena als agents socials i alhora escoltant les sirenes d'aquells que s'entossidien a produir missatges esperançadors, més aviat eslogans publicitaris, com diria el borinot.

Avui el temps ens estreny molt, les decisions han de ser ràpides i encertades, no podem jugar al "joc del 2020" o a "l'oficina d'innovació." El camp de joc, i ara no toca jugar, és el nostre territori, ben integrat a Europa, i la nostra temporització, el dia a dia.

Tot ben considerat, un bon zumzeig del borinot no fa cap mal, sobretot comparat amb allò que ens espera.

(1) *Principat d'Andorra o Califat d'Alí Babà...* Diari d'Andorra. 26 setembre 2003.

(2) *El mal viure.* Diari d'Andorra, 14 de gener 2004.

(3) *De la gallina dels ous d'or a la pell de gallina.* Diari d'Andorra. 1 octubre 2005.

(4) *Carta de resposta a un dels propietaris de l'edifici Sant Fèlix* Diari Bondia. 31 de maig 2005.

(5) "Totes les persones físiques i jurídiques contribuiran a les despeses públiques segons la seva capacitat econòmica, mitjançant un sistema fiscal just, establert per la llei i fonamentat en els principis de generalitat i de distribució equitativa de les càrregues fiscals." - Article 37 de la Constitució.